

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
s pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „po-
slanicah“ se plačuje za navadno tistop-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po
10 soldov v Gorici v tobakarnici v go-
sposki ulici blizu „treh kron“, in
na starem trgu. — V Trstu v tobakarni-
ci „Via della caserma 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski
tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“
na Koreniji v Stični — vi hiši št. 10 II.
nadst.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Delalcem
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Interpelacija slovenskega poslanca dr. Tonklija glede rabe slovenskega jezika pri sodnijah v Pri- morji v seji državnega zbora 15. marca t. l.

Slovenska trgovinska firma Milesi in Do-
lenec sta pri c. kr. trgovinskem in pomorskem so-
dišču v Trstu vložila dne 4. decembra 1880, št. 14.022,
menjično tožbo, pisano v slovenskem jeziku, katera se
je pa z odlokom dne 7. decembra 1880, št. 14.022,
odbila kot nepostavna zato, ker ni sestavljena v jed-
nem jeziku tamonje sodnije.

Vsled priziva imenovane trgovinske firme je c.
kr. deželno višje sodišče v Trstu s sklepom od 16.
decembra 1880, št. 4230, odlok trgovinskega sodišča
ovrglo in temu ukazalo, da tožbo reši.

Izvršenje tega sklepa je predsednik višje de-
želne sodnije v Trstu ustavil ter ga s poročilom od
22. decembra 1880, št. 4230, predložil c. kr. najvi-
šemu sodišču.

To pa je z razsodbo od dne 11. januarja 1881,
št. 2, ovrglo sklep c. kr. višje deželne sodnije in po-
trdilo sklep c. kr. trgovinskega sodišča.

Razlogi te najvišje sodnijske razsodbe glasé se
tako-le:

„Z ozirom na to, da imajo sodnije nalog uradno
paziti na to, da se natanko izvršujejo postavne do-
ločbe glede rabe sodnijskega jezika: z ozirom na to,
da je res strogo izvrševanje teh določb v interesu
uravnane justične uprave absolutno potrebno, katera
bi se pokazala kot popolnem nemogoča, ako bi bilo
strankam prepuščeno na voljo, rabiti pri sodnijskih
vlogah ta ali oni jezik; z ozirom na to, ker ne gre
samo za pravice strank, mogla se je porabiti naredba
§. 172 cesarskega patenta od 3. maja 1853, št. 81,
in da ima po vsebini tega paragrafa najvišje sodišče
pravico razsojevati v dotični stvari, ker je pravda
stvar; z ozirom na stvarnost, da sta bila, odkar se
je osnovala trgovinska in pomorska sodnija v Trstu,
pri tej sodnji priznana kot sodnijska jezika
samo italijanski in nemški jezik; z ozirom na to, da
se to stalno in brez izjem izvrševana navada popol-
nem strinja s predpisi §. 13. o. s. r., katere navade
ministrske naredbe od 15. marca 1862, št. 865, nič
ne preminja niti je spremeniti ni mogla; z ozirom
na to, da se vidi iz vsebine in duha te ministrske
naredbe samo ta namen, da se morejo oni prebivalci
slovanskih okrajev, ki razen slovanskega drugega i-
dioma ne umajo, tega idioma pri sodnijskem zasliša-
nji in v svojih sodnijskih vlogah posluževati, kolik-
or je to mogoče z ozirom na jezikovne
znanosti sodnijskih uradnikov; z ozirom na to,
da se v konkretnem slučaju ne more reči, da se
strinja z namero te ministrske naredbe, ker je na-
vedeno vlogo vložil eden tržaški odvetnik v imenu
tržaške trgovinske firme, ki gotovo zna sodnijska je-
zika“.

Vsi navedeni razlogi pa so ničevi ter niso za-
konom utemeljeni, ker so temveč nasprotni vsem po-
stavnim določbam, na katere se sklicujejo.

Pred vsem se naglašja in konstatuje, da pred-
sedstvo deželne višje sodnije ni imelo nobenega vz-
roka, ustaviti ekspedicijo sklepa deželne višje sodnije,
ker ima po zmislu §. 172 cesarskega patenta od 3.
maja 1853 št. 81 samo tedaj pravico, ako se kaj
tacega sklone, kar bi zakone naravnost napačno tol-
mačilo, ali s čemer bi se jih napačno uporabljalo. V
navedenem slučaju pa se to ni samo ne zgodilo, am-
pak strinja se s sklepom deželne višje sodnije, s čer-
ko in duhom §. 13. o. s. r., z dvornim dekretom od
2. maja 1835 št. 109 in od 15. marca 1862 št. 865,
z naredbo od 20. oktobra 1866 št. 1861, katero je z
okrožnico od 30. oktobra 1866 št. 4920 tržaška višja
deželna sodnija naznanila kot vodilo vsem podredje-
nim s sodnijam, in s členom 19. državne osnove
postave od 21. dec. 1867 št. 142; predsedstvo višje
deželne sodnije ni imelo tedaj nobenega vzroka u-
stavljati sklep višje deželne sodnije ter ga predlagati
najvišjemu sodišču, in to tem menj, ker se nobena
stranka ni zoper to pritožila; dalje sledi iz tega, da
tudi najvišje sodišče ni imelo nobenega postavnega

vzroka uradno posvetavati se o sklepu višje deželne
sodnije ter ga predrugečavati.

Tedaj z ozirom na to, da §. 13. o. s. r. vsak v
deželi navaden jezik priznava za sodnijski jezik in je
dvorni dekret od 22. decembra 1835 št. 109 odredil,
da so v sodnijah pripuščena vsa pisma pisana v ka-
cem deželnem jeziku;

z ozirom na to, da je trgovinska in pomorska
sodnija v Trstu kompetentna ne samo za Trst, nego
tudi za več čisto slovanskih okrajev, n. pr. Komen,
Sežana, Podgrad itd.;

z ozirom na to, da ste na Primorskem dve
tretjini vsega prebivalstva slovenske ali
hrvaške narodnosti, da je tako slovenski ka-
kor tudi hrvaški jezik na Primorskem in v okrožji
trgovinske in pomorske sodnije tržaške v deželi na-
vadni jezik, tedaj sta oba jezika, ki sta pripu-
ščena v sodniji;

z ozirom na to, da se je z naredbo pravosod-
njega ministerstva od 15. marca 1862 št. 865, 4. od-
stavek, ukazalo, da imajo vse sodnije, kjer stanujejo
Slovani v slovanskem jeziku sestavljene vloge brez-
pogojno sprejemati in če treba, dati strankam tudi
slovanske odloke;

z ozirom na to, da ministrska naredba od 20.
oktobra 1866 št. 1861 izjavlja izrečno, da se mi-
nistrska naredba od 15. marca ne ozira samo na
kazenske stvari, ampak na vse v slovanskem jeziku
sestavljene vloge brez razločka, naj take kazensko-
pravne pravdne ali nepravdne stvari obsejajo in da
so tedaj vsekako dovoljene v slovanskem jeziku
sestavljene tožbe in druge vloge v pravnih zadevah;

z ozirom na to, da se s tem vidi dokazana ne-
resničnost nadsodnijskega motiviranja, češ, da je na-
vedene ministrske naredbe jedini namen ta, da se
samo onim prebivalcem slovanskih okrajev, ki ne ra-
zumejo drugega razen slovanskega idioma, omogoči,
da se poslužijo tega idioma pri sodnijskem zaslišanju
in v svojih sodnijskih vlogah, kolikor je namreč to
mogoče z ozirom na jezikovne znanosti sodnijskih u-
radnikov, ker o takem skrcenju ne govori navedena
ministrska naredba, in ker je določbam člena 19 dr-
žavne osnovne postave od 21. decembra 1867 št. 142
naravnost nasprotna, v katerem členu se priznava ra-
vnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v uradu,
tedaj tudi v sodnji;

z ozirom na to, da je c. kr. deželna višja sod-
nija v Trstu s sklepom od 16. decembra 1880 št.
4230 priznala slovenski jezik kot v Primorji na-
vaden jezik, konstatovala in potrdila, katera oblast-
nija gotovo more o stvari kompetentno razsoditi, ker
je na mestu trgovinskega sodišča v Trstu in v tem
oziru stvar dobro pozna;

z ozirom na to, da omenjeni odlok najvišjega
sodišča krati slovanskemu narodu na Primorskem
postavno priznava in zagotavlja jezikovno ravno-
pravnost pri rabi v sodnji, in da način, kakor se
dotični odlok utemeljuje, more na vse one sodnije, ki
so slovensko sestavljene vloge res in brez ovir spre-
jemale in reševale, tako vplivati, da bodo odslej take
vloge odbijale;

z ozirom na to, da mora to postopanje c. kr.
najvišjega sodišča veliko in opravičeno vznemirje-
nje vsega slovanskega prebivalstva na Pri-
morskem prozovati ter ga motiti v njegovem
patrijotičnem čutenju, ker mora v odbijanju
slovenskih sestavljenih vlog pri sodnji videti pritisk v
ta namen, da bi svoje vloge sestavljalo nemški ali ita-
lijanski, v čemer pa zopet leži tendenca germanizo-
vanja ali italijančevanja državi nerazrušljivo zvestostjo
vdanega slovanskega naroda;

z ozirom na to, da ima visoka vlada dolžnost,
da tudi slovanski narod na Primorskem
brani v rabi njegovega jezika pri c. kr. sodnijah,
ker ima pravico do tega ustavno zagotovljeno — do-
zvoljujejo si podpisani naslednji vprašnji staviti do
nj. ekscelence voditelja pravosodnjega ministerstva:

1. Ali je visokej vladi znana razsodba c. kr. naj-
višjega sodišča od 11. januarja 1881, št. 2?
2. Kako misli visoka vlada neomejeno rabo slo-

vanskih jezikov na Primorskem pri c. kr. sodnijah za-
gotoviti in izvesti?

Dr. Tonkli, dr. Vitezič, J. Nabergoj, dr. Vošnjak, dr.
Jefabek, K. Klun, Schaeid, Pfeifer, Obreza, Herman,
Vojnovič, Adamek, Klaič, dr. L. Monti, Šupuk, dr.
Bulat, dr. Renčič, Borelli, J. Suda, dr. Gabler, J.
Tilšer, Vorel, Weber, Skopalik, dr. Fanderlik, Wurn,
Nedopil, dr. W. Kusy, dr. Mikyška, dr. Janza.

Logika v nekih trgih na Goriškem.

Na Goriškem so Slovenci kaj srečni ljudje. Na
jugu jim je v ponos laška — pardon — „kraška ka-
pitale“, z imenom Sežana, na severji pa Bovec,
kteri išče svoje zavetje v nemškem „Schulverleinu“.
Za Sežano se boji že sama tržaški vladi prijazna „E-
dinost“, da ne bi postala kak drugi Pazin; Bovec
pa se neki na vso moč poteguje, da bi zaslug za
nemško šolo ne preziral.

Ni čuda potem, ako iz takih zavetij in branilč
tujega duha prihajajo za logiko drugih goriških Slo-
vencev čudne novice. Imenovali so namreč se le zdaj v
Bovcu in v Sežani tržaškega namestnika bar. Depretis-a
za častnega tržana, potem ko poznajo že dolgo časa
njegove zasluge, kakoršne bar. Depretis ima v njih
zmislu. Tržaški nam. mora se čutiti razžaljenega, ako
pomisli, da so na Krasu nižega njemu podložnega u-
radnika, c. kr. glavarja ocenili za sorodne zasluge
veliko prej nego ces. nam. In ker so isti dan podelili
tudi grofu F. Coroniniju enako čast, temu pa zaradi
znanih povodov o primernem času, mora si bar.
Depretis misliti, da bi ne bili Bovčani in Krasevci še
sedaj nanj mislili, ko bi grof Coronini še sedel na pred-
sedniškem stolu v državni zbornici.

Bovčani so raztrobili po svetu, da so bar. De-
pretis-a počastili zaradi zaslug za nemško šolo. Poza-
bili pa so, da so z enako častjo povzdignili grofa F.
Coroninija, ki je dobil nezaupnico v državnem zboru
zaradi šole od istih ustavovercev, kateri se veselijo zas-
lug bar. Depretisovih za nemško šolo na Primorskem.
Počastili so tedaj v isti seji, v istem hipu dva poli-
tikarja, ki sta gledé na namen bovških visokonemcev
v nasprotju.

Sežanski politikarji sicer pripovedujejo v trža-
ško „Eidinost“, da so zastraun cest bar. Depretis-a
počastili. Drugi Slovenci pa bodo mislili, dokler jim bolj-
ših dokazov ne dajo, da so se Sežanci samo bali za
svoje politično samostojno mišljenje. Ko bi ces.
namestniku pripisovali tudi zasluge za nemško
šolo, potem bi jih sami ne imeli, kakor jih zahteva-
jo za se v „Eidinosti“ 49. št. 1. 1880. Pa odkrijmo o-
braz tem možem, da se pokažejo, kakoršni so. Neum-
no in puhlo so se lani hoteli opravičevati, kakor da
bi sami imeli spoznavati potrebo nemških šol na Kra-
su. Oni so dobro vedeli, da ima v prvi vrsti bar. De-
pretis iste zasluge, in iste zasluge mu še le zdaj pri-
poznajo, dasi pod drugim imenom. Prisvajali so si
samostojnost, katere v tem niso imeli, in takó so
dosegli, da kedar poročajo belo, jim bo slovensko ob-
činstvo pripisovalo samo črno kot edino resnico.

Po takem je dokazano, da ti visoki politiki ima-
jo drugo legiko kot drugi Slovenci; po takem bomo
vedeli za vselej, kedar se bahajo z dejanji, kakor bi
jih samostojno izvršili, da takrat so gotovo nesamo-
stojno običali.

Ko bi mi tudi drugih dokazov ne imeli, nam je
njih omenjena izjava v „Ed.“ dovolj. Mi pa imamo
še drugih dokazov v direktnih virih, ki nam pripove-
dujejo sami, da grofa Coroninija niso samostojno vo-
lili za častnega tržana. Dasi se jim je ponujala pri-
lika sama ob sebi za tako poslaavljenje, ne bili bi ga
izvršili, ko bi jim ne bila došla inicijativa od drugod.
In kakor za grofa Coroninija, bi gotovo ne bili
pokazali samostojnosti tudi za bar. Depretis-a ne.

Mi bi vedeli veliko povedati, kako so se stvari
vršile; ali danes nočemo dalje govoriti.

Razvidno pa je, da taki politiki kakoršni so v
Bovcu in Sežani, vtegnajo — v svoji samostojnosti!
— združiti največja nasprotja, in da idejo za teboj,

kamor hočeš. Gg. bar. Depretis in grof Coronini naj jemljeta podeljeni jima časti, kakor moreta; mi povemo samo slovenskemu občinstvu, da skupno poslavljenje teh dveh mož kaže na nezrelost in breztaknost bovskih in sežanskih politikov, ki se dajo voziti, kakor se komu spoljubi, in ki niso vredni, da bi jih kdaj v poštev jemali, ko bi slovenskega občinstva ne blamovali pred drugim svetom.

„Našim ljudem ni več pomagati“ — smo slišali te dni iz ust mnogih in zrelih domačih veljakov. „Napravi jim spomin s satiro“ — so govorili isti in drugi. „Napravimo križ in vzimo pero na stran“ — so rekli tretji. In takò bi bile najbolje, ako bi ne imeli pred očmi — pametnejšega občinstva in ljudstva, ki ni še zgubilo svojega zdravega čuta.

Sežanski in bovskega politiki pa hočejo poleg sebe tudi drugo občinstvo kompromitovati. Oni bi radi boj napovedali zrelemu občinstvu, našim časnikom, našim peticijam, našim protestom, našim dež. zborom in večini sedanjega državnega zbora!

In taki politiki hočejo poslavljati visoke zrele moše nasprotnih partij!

Taki ljudje v svoji breztaknost sebe blamujejo in ne nas, in to je — naša tolažba za nadaljnji razvoj našega ljudstva in tolažba, da smo več nego premalo povedali o najnovejši taktiki pokvarjenih domačih polit. pritikovcev.

Pravdarjem.

„Ako se hoče kdo za tvoje sukno pravdati, navzaj mu po vrhu še zgoraj plašč.“ Mat.

Nek slovenski časopis je početkoma še precej dobre članke o gmočnem napredku naroda donasal; ni davno pa nas je nakrat osupnil, ko v neki uvodni polemiki zagovarja potrebo tožeb. Naš č. g. župnik pa je tri nedelje pri popoldanskem nauku hudo bičal strast pravdarjev, ter stavi, na mesto dragih javnih tožnih poti, cenejše pomočke do sprave. Ker je župnik znan mož na narodnem polji in gotovo prepričan o svojem predmetu, mislim, da bode celemu narodu koristilo, ako sporočim tudi drugim to, kar sem si zapomnil o tej priliki.

Evol ne suša, ne toča, ne ogenj, ne druge uime ne vzročijo toliko revščine in razpada naših posestnikov, kakor pa strastno pravdanje.

Ne omenjam toliko stroškov za pravdnike, ampak v prvo vrsto devam izgubo zlatega časa. Denar je tako okrogel in ostane vselej temu, ki ga zna zaslužiti; zemlje tudi nihče ne sme; če jo izgubi nemarnež, pripade pridnejšemu: narod vender ostane.

Poglejmo na pr., kako se pravda počne in nadaljuje. Nedeljo po večernicah stopi nek kmet mirno in zadovoljno v hišo svojega sosedu, ter ga opomni, naj mu oni ostali znesek plača; sosed je zaradi drugih hišnih nezdolžev, in se mu odreže: toliko časa si že čakal, imej še potrpljenje, ker imamo tudi druge dnuine — zaslužke moje. poračuniti. Trda beseda kliče drugo, in poslednjič se upnik razkačen poslovi, rekoč: Čaj, te bom že nasukal. S tabo bom kmalu pri kraju. Ponedeljek tedaj iz nemirne postelje zgoraj vstane, se ne, zveni ne za živino, ne za delo, edino reče, ženi: stara, pazi doma, jaz grem v mesto. Razkačeni kmet se tedaj vstopi pred pravdnika, a ta ga za danes odpravi, rekoč: Mi morate se te in druge dokaze donesti. Takoj v četrtek že naš kmet tožbo narekuje, a poslednjič kmeta pravdnik opomni, da naj vloži denar za trud in koleke, ker drugače tožbe ne vloži. Naš kmet išče denar doma, in se poslednjič v mestu zadolži. Tretji teden stoji naš kmet sopeč pred pravdnikom, vprašaje ga je-li že tožbo vložil. Če gre vse prav od rok, v šestih tednih prinese berič že dan naloge; zdaj sledi ples skrbri in tekanja v mesto na drugo stranko, od te zopet na našega kmeta, vmes pa odlogi na odloge, in če srečno, se pravda reši v letu. Lah o rečem, da obadva pravdarja sta potratila polovico dni v mestu, ali v nezmožnosti med temi na kakšno resno delo doma misliti; drugo polovico leta jima je pa neugodno vreme uničilo, tako, da sta z eno tožbo izgubila zlati čas dveh let. Povrh te tožbe ima kmet opraviti v mestu zaradi obleke, davkov, bolezni, ženitovanja in drugih opravil. Kako vse huje je za kmeta, če se tožba napne za ped zemlje, ako vsi škrici pravdniki, zemljemerci in cenilni možje pred hišo pridrdrajo. Vprašam: kako je mogoče, da bi mati zemlja vse te rane zacelila!

Poreče kdo; enkrat ni nobenkrat. Ta pregovor, pravijo zlate bukve, je najlažnjiši med vsemi. Enkrat je vender enkrat. Kdor je enkrat ukradel, ne more vse svoje dni trditi, da ni tat, in če ga zasačijo in obesijo, po tem ni enkrat ali nobenkrat vse eno. Tedaj se večidel po pravici reče: enkrat je deset, stokrat. Kdor je enkrat hudobno ali napečno začel živeti, rad celo življenje po enkrat tako živi. Naš kmet gre le, enkrat, dvakrat v tednu v mesto, le po enkrat se toži, in pokuka v gostilno, a to po enkrat obleče kmeta v preresnični pregovor: navada ima železno srajco.

Pravica in nebeško kraljestvo, pravijo, silo trpi. Dobro, ko bi se tudi res pravica s silo spravila na

dan, a pri svetni gosposki mnogokrat ravno pravica zginje. Navadno tečata pravdarja in prvi slepi jezi k pravdniku, ta, če je lakomen hlinec, zvito tolaži: Le vse po resnici mi povejte, da reč ugodno izpade; legal bom že pozneje jaz namesto vaju. Pravdnik se sicer ne laže, a ravna se po starem geslu: prima regula, iuris est negare. Z zanikanjem se res resnica pojašnjuje, a tožba zavleče, in potrebuje mnogo neprilakovanih dokazov. Enkrat je vender tožbe konec, in tedaj se pravljica uresniči, kako sta pravdarska sosedu dobila prazne orehove lupine, pravdnik pa je jedra v žep vteknil. (Dalje.)

Lahonska nesramnost, in kaj moramo goriški Slovenci zahtevati.

(Dalje.)

Toraj z našim poštenim ter popolnoma pravilnim „zakaj“ nas, prav radi lahonski — v znanstvu italijanščine še pritikovci — renegatje zahvaljajo. Dobro, gospoda laška, mešana s slovensko krvjo! Znano je, da v Gorici se presueto malo sliši italijanščine, tembolj se pa med vami, italijančiči, občuje v onem pokvarjenem dijalektu furlanskem. Mari-li se ima naš slovenski „zakaj“ (perchè) sramovati, če sliši vaš v furlanščini zvan „žlajf“, „klanfar“, „šlosar“, „mlekarsa“ itd. Sram vas bodi, če narodu našemu očitate, o čemur pojma nimate, a gnoja pred svojimi duri ne vidite! *)

In zopet vam na debelo odprta usta povem, da mnogoter Slovenec vas Italijane v znanstvu italijanščine za „berzoto“ (goriški izraz) v šolo pelje. Čital sem, ni dolgo tega, italijansko pismo od največjega lahona, v katerem je terjaj nek dolg od svojega — tudi ne napolitana, nego porenegačenega Slovenca — prijatelja; a za Boga, če taki ljudje tako spakedrano italijanščino po glavi bijejo, moramo biti mi Slovenci le ponosni na svoj „zakaj“. Zopet imam v svoji malihi (držim se g. Trdine) družega, ki brez pomoči Slovenca ne more niti par stavkov v italijanščini skrbati, in vender je mož, kateri se ima le edino Slovincem zahvaliti, da lahko brez skrbi živi, največji zabavljevec proti vsemu, kar po slovensko diši. Celo Gorica pa ve, da mu je bil oče iz hribov, mati pa iz Mirnega. Lepo in prav fletno je gospodom lahonom, ko jim je „šklavar“ dal toliko dobička, da popuodanski čas preživé s palico v roki ter možko okoli biljarda v znani kavarni postavljajo se; a grdo pa je, da naših ubogih gorjanov pri njihovi zabavi — če slučajno kak vstopi, kateremu se je lah v jutro priklanjal — niti pogleda vrednih ne spoznajo.

Da so pa goriški italijančiči, lahoni in lahoničiči pravi Benjamini vlade, uže vrabci na strehah čivkajo. Goriški Slovenec je puntar, udri ga, mož je nevaren. In ta uboga para, ki bi dal kri in dušo za milostljivega cesarja, za obstanek Avstrije, pita se z „moštrom di šklafr“, čestokrat od strani tacihi, katere ta revež v „kolcetah“ ter z raztrgano „kamižolo“ s svojimi krvavimi žulji rediti mora!

Kdo, bratje Slovenci, vrli sinovi naših gor, se ne spominja leta 1868, dne Šempaskega tabora? Tedaj niso nas goriški lahoni za nič manj nego za revolucionarje pri slavni vladi zatožili. Zahtevali so, naj se s c. kr. policijo zapre vhod onim ljudem, ki mesto Gorico živé; da, gospoda laška, brez naših slovenskih hribovcev ostrnete meščani riba brez vode (il pesce senza acqua); zabrani naj se vhod mejnim Slovincem, ki so pripravljeni, — dajte jim orožja — danes zapustiti družino in dom ter udariti proti protičemu zvitemu sovražniku Avstrije. In slav. c. kr. vlada dovolila je tem ljudem, da pošten Slovenec ne sme v družbi s prijatelji pit kozarca vina v mestu, ter postavlja na kol, p i k. pucinihi ter v Sent Roku žandarje — a t eba jih ni bilo, naše ljudstvo je jagne, ono je mirno, pozna o trosti postave, ljubi ožjo domovino Avstrijo, in mi o je šel voz za vozom, društvo za drušvom z zavir z stavo na Šempasko polje. Tabor je minol z navdušenjem, a mirno ter ni kalil mira nobenemu goskemu Italijanu, tem manj pa lahonu.

Naši Italijani imajo svojo društvo „ginnastico“ (telovadno društvo), in to je bilo pred ne dnim baje zaradi protiaustrijskega govora od sl. c. kr. vlade razpuščeno. Dobro, smo si mislili tedaj mi Slovenci, vender je vlada enkrat naredila pameten korak! A kaj, nekateri lahoni so v svojem patriotizmu tako trdni, da so jo takoj vkrenili, kako se dajo društvu duri zopet odpreti. Predrugali so ime — pa vsaj naj vrati stoji še vedno v velikih črkah „Società di ginnastica“ — ter vlada jim je zopet vrata odprla, a oni predseduje, zaradi katerega je bilo društvo razpuščeno še dandanašnji, in ostalo je prav popolnoma vse pri starem. Prašam pa, kaj bi se zgodilo z nami Slovinci, če bi se le picico pregrešili? Bog in sv. Florijan naj nam bi pomagala iz ognja, in še ne bi šlo gladko!

Mi pa se nimamo boriti le proti lahonom! Nam je sovražnik, kakor lahom i Nemec. A vrag me

*) Povdarjam tukaj, da jaz, lojalne in pravične Lahe spoštujem; jaz od govarjam samo onim, ki so nesramni v svojem obnašanju proti nam. Piz.

vzemi, če pride do odločilnega hipa (momenta) pri kacihi si bodi volitvah, Nemec jo bode potegnil z Lahom, da tudi z italijanizmom, a poštemu avstrijskemu Slovincu „ne boš Miha“ ne bode dal svojega glasu. To smo zapazili lani pri mestnih volitvah, in žalibog celo oni, kateri jedó c. kr. kruh, obrnili so za Lahe. (Dalje.)

Dopisi.

Iz Ajdovščine (Izv. dop. — Konec). O, krajni. zlasti o stavbeni in zdravstveni policiji, bi tudi lahko marsikaj povedal v dokaz naših gnjilih razmer. Kako je n. pr. županstvo roke, križem držalo in jih še drži gledé neke samovlastne stavbe, po kateri so škodovani občinski in privatni interesi, ter se ne zmeni ne za opravičene pritožbe, ni za dekrete viših oblastnij; kako se je izdelal nek odtok ali kanal, in kako je dalo županstvo izkopani material natančno po starejšinstvenem sklepu (?) izvoziti; kako se nadzorujejo mesnice; (v Ajdovščini imamo doktorja zdravilstva in ranocelnika, onstran mosta, v Šturijah, je izšolan podkovač — kot meso-ogleda pa posluje občinski sluga, kateri ima le toliko sposobnosti za ta posel, kolikor se je nahaja na dnu kozarca), in še mnogo drugega.

Dostavek. Istina je, volitev starešinstva je ovržena in napovedana druga za dan 27. tek. meseca. Ajdovci, zvedrite se ter skrbite sami kot budni čuvaji*) svojih pravic in koristi, da iztrebite zastarano kužno gnjilobo s tem, da izvolite neodvisne, značajne zastopnike, katerim bo vaše zaupanje zadostna odškodba za njihov trud, mož, katerim je blagor občine in njihovih soobčanov na srcu, in ki se bodo radi žrtvovali spolnovaje svoje častne državljanske dolžnosti. —

Ajdovec.

Iz Ajdovščine, 23. marca (Izv. dop.) Dopis iz Ajdovščine v zadnji številki „Soče“ ima le agitacijski namen.

Polna merica v onem dopisu naštetih dokazov so le grda laž in obrekovanje. Jaz bi hotel že danes to trditev dokazati; **) ali ker ni bil možicelna dopis še do konca natisnen, in ker bodo sledila gotovo še cela kopica lažnjivih dokazov, hočem dopisniku dobro in tehtno kasneje je odgovoriti na njegovo obrekovanje. Za danes mu le toliko rečem: Ajdovcem ni treba praviti, koliko resnice je na onem dopisu, oni dobro vedo, da je neka tukaj dobra znana trojica le zaradi tega oni dopis v Soči priobčila, ker je upala, da nam bo s tem našega obče spoštovanja in obče preljubljenega — trojice ne vzamem v poštev — sedanjega župana vsaj pri nekterih ponižala in ogrdila, in s tem dosegla, da ne bo pri bližnji volitvi zopet za župana izvoljen. Ali Ajdovci so še pri vsakej priliki in tako tudi pri zadnji volitvi pokazali, da so možaki in ne otroci; oni imajo dovolj razuma in vedo dobro, komu zaupati, in hočejo, da jim bo le tudi za naprej mož kot župan in ne napihnen in domišljiv otrok. ***)

Z Dunaja, 15. mar. (Izv. dop.) (Profesor dr. Anton Fister.) Včeraj popoldne smo pokopali znanega nam rojaka prof. dr. Fisterja, kateri se je v revoluciji l. 1848 posebno odlikoval. Nemci ga jako čislajo in ljubijo, ker je bil Fister, dasi duhovnik, vender jako liberalen mož, vnet za svobodo in napredok človeštva. Tudi jaz sem Fisterja osebnost poznal, seveda še le sedaj, kader se je vrnil iz Amerike. Enako srečo so tudi imeli nekateri mojih rojakov. Ker Nemci o Fisterji nekoliko drugače sodijo, posebno zastraun narodnosti, upam da bode prav, ako sedaj povem, kako je Fister sam o svoji narodnosti sodil, s čemer mislim Nemcem sapo zapreti.

Anton Fister (Nemci ga pišejo Fuster) je bil rojen v Radovljici l. 1808. Studiral je v Ljubljani. Bogoslovne nauke je dovršil na Dunaji, kjer je tudi napravil doktorat iz teologije. L. 1834 vrnivši se v svojo domovino bil je nameščen v Ljubljani za propovednika v stolni cerkvi. Ali že leta 1835 bil je premeščen v Trst in od tod l. 1839 v Gorico za verske znanosti in splošno pedagogiko na ondotnem liceji. V Gorici je bil do l. 1847. Tega leta je prišel na Dunaj; tu je bil profesor bogoslovja na dunajskem vseučilišču. Še svojimi predavanji in svobodomiselnimi propovedmi pridobil si je ljubezen vseh dijakov. Fister ni bil učen mož. Svojo popularnost je dosegel l. 1848, ko je bil voditelj akademične mladine.

Bilo je ravno dne 12. marca 1848, ko se je vnela revolucija. Vlada je dala vseučiliščnim profesorjem povelje, naj si prizadevajo pomiriti dijake.

*) Slišali smo, da bo ta opomin brezuspešen. Tudi je došel drug dopis, ki kaže drugo lice.

**) Sklicujemo se na Vašo poštenost, da dokazate pozneje, kar danes trdite brez dokazov. Upamo pa tudi, da volitci sami razmere poznajo, in da ne bodo volili v svojo škodo. Zanašamo se na volilce, da se možko obnesejo. Ur.

***) Nekaj osebnostnega smo tukaj izpustili. Ur.

Profesorji so bili v konsistorijski dvorani posvetujoč se o tej stvari, a Fister je ravno v vseučilišni cerkvi propovedal. Tudi on je bil dobil povelje, naj poskuša pomiriti mlade razburjene duhove. „Jaz pa sem“, pravil nam je Fister, „odgovoril vladi, da ne morem propovedi (pridige) prebrugati, ker sem jo že imel na papirju. Spodbujal sem dijake, naj se ne ustrašijo, naj se bojujejo za svobodo.“ Takrat je izgovoril znane besede: „Für das Vaterland darf euch kein Opfer zu gross sein“.

Profesorji niso mogli dijakov pregovoriti, naj bi se pomirili. Revolucija je bila tu. Še 13. marca je Fister imel predavanje. Dijakom je polagal na srce, ali ves trud je bil zastoj. Dijaki so na to napadli deželno hišo. Temu krdelu se je pridružil tudi Fister. Istega dne se je osnovala akademična legija. V noči pred 14. marcem so bili zbrani v avli. Tu je bil tudi Fister, ter je obljubil dijakom, da se bode pridružil akademični legiji kot vojaški duhovnik (Feldpater). Fister je bil duša legije; vsemal je dijake in spodbujal, naj ljudstvo oborožajo, naj bodo stanoviti. Njegova visoka postava, visoko čelo in lep organ so bili kar primerni pomočki voditelju, kateri je vodil mlade dijake.

Dne 15. marca je bil v tisti deputaciji, katera se mu je šla zahvalit za konstitucijo. Vsi pravijo, da je imel dolgo suknjo in visoke, umazane škornje. In tako je šel k cesarju.

Upor 13. marca je imel žalostne posledke. V mestu je palo 15 dijakov. Sklenilo se je, da jih bodo slovesno pokopali. O tem pogrebu, ki je bil 16. marca, pripovedoval je Fister jako rad in navdušeno, da ga je bilo lepo slišati. Profesorski zbor ga je prašal, ali bi hotel pale dijake blagosloviti in na pokopališče spremiti. Seveda Fister je to z veseljem obljubil. Ravnatelj pisarnice dunajskega nadvladika mu je bil prepovedal spremiti dijake v duhovniškem ornatu. Ali Fister se je za to povelje malo brigal. Spremil je dijake do občne bolnice. Ko je tu zagledal nadrabnerja Mannheimerja in kantorja Sulzerja, govoril je na glas, da so ga vsi slišali: „Moja gospoda, tovariši, mi imamo tu isto službo, da bi tistim, kateri so za svobodo pali, zadnjo čast storili. Ali jim nečemo tega vkup storiti?“ Oba juda sta mu podala roke. Fister je pravil, da je ta trenutek bil najlepši, kar jih je doživel. Stari in novi zakon sta se zedinila pod zastavo svobode. Na grobu je Fister govoril znane besede: Blagor njim! To je najlepša smrt, umreti za domovino! Blagor njim! Oni so se žrtvovali za veliko idejo. Zmagajte, ve, svete ideje! Naj zmaga resnica! Naj zmaga pravica! Naj zmaga svoboda!

Ko se je osnoval državni zbor, bil je izvoljen za poslanca v predmestjih Maxahilf, Gumpendorf in Rosau. Sprejel je prvo volitev. V državnem zboru je govoril o francoski in angleški revoluciji, kar je dalo vladi povod, da ga je mislila na odgovornost poklicati. Ko se je državni zbor premestil v Kremožir in ko je bil razpuščen, moral je Fister pobegniti iz Avstrije, ker je slišal, da ga je vlada zatožila zaradi veleizdajstva. Fister je zapustil Avstrijo, bežal je po noči čez mejo, samo da ga ne bi dohitela avstrijska policija. Mož je bežal ter se skrival, kakor nam je sam pripovedoval, in ta beg ga je strašno utrudil. Bežal je čez Prusijo. V Ratiboru ga je policija zasledila. Ali s pomočjo ratiborskih meščanov je ušel in pobegnil najprej v London. V Londonu se ni mudil dolgo časa. Zapustil je Angleško ter se napotil v Ameriko.

V Ameriki je bil za navadnega učitelja. Godilo se mu je slabo, silno slabo. Želel si je priti domu v Avstrijo, zato je zapustil meseca oktobra leta 1876 Ameriko ter se je vrnil najprej v Gradec k svojim sorodnikom. Ali že meseca julija 1877 je prišel na Dunaj. Stanoval je na Landstrasse v Salesianergasse št. 8. (Konec prih.)

Iz Dunaja. (Društvo „Slovenija“), ki ima nalogo zastopati slovenske visokošolce na Dunaju, izobraževati je in zabavljati se v narodnem duhu, vstanovala si je v preteklem letu knjižnico, ki je za izvrševanje Slovenijskega poklica neobhodno potrebna. Vsakdo, ki pozna stanje ubogega slovenskega dijaka, posebno v tako velikem mestu, vé tudi, da nam ni mogoče potrebnih knjig si nakupiti. Obračamo se tedaj do čestitih slovenskih rodoljubov ter je najsrčnejše prošnje, naj nam blegovolijo podariti raznovrstnih knjig, kolikor le morejo. Marsiktera knjiga leži pri Vas v prahu brez koristi, ktero bi mi jako potrebovali, osobito težko pogrešamo Janežičevo literaturo, namreč „Cvetje“, „Slov. Glasnik“, itd. Mnogokrat se n. pr. po kakem umrlem gospodu župniku knjige skoro zastoj razprodajo; ko bi se pri takih prilikah dobrotnik našel ter je za nas nakupil, storil bi pač jako dobro delo. Rodoljubi! Kolikokrat se čuje iz Vaših ust izrek, da je mladina up in nadeja našega naroda! Ako kedaj, naj tedaj stopi na Vaša mesta, ako Vas naj vredno nasleduje, mora se za ta poklic pripravljati, mora se učiti; k temu pa nam je treba slovenskih pripomočkov. Vsak dar, poslan nam pod naslovom: „Slovenija, Wien, Universitäts“, bo nam dobro došel in bode z vročo hvaležnostjo sprejet. Za odbor: J. Vočič, predsednik, M. Murko, tajnik.

Politični pregled.

V drž. zboru se je dovršilo ta teden obravnavanje o zamotanem hišnem davku, in Tirolci bodo glasovali tudi pri 3. branji z desnico. Zdaj prične obravnavo o glavni vsoti zemljiškega davka. Ta obravnavo, k kateri se je oglasilo nad 40 govornikov, trajala bo gotovo na en teden. Vtorek je Hohenwartov klub izročil po g. Obrezi pripravljeno postavo o borzinem davku.

Drž. zbor je dovolil pobiranje davkov do konca maja z večino 50 glasov!

Pred veliko nočjo gotovo ne izvrši drž. zbor svojega posla.

Gospodskazbornica namerava delati zapreke zbornici poslancev, zlasti v Lienbacherjevem šolskem predlogu. Nauč. minister pa je mlačen proti temu; morda bo čas, da vržejo tudi njega.

Sveto leto traje od 19. marca do 1. nov., in je razglašeno v namen, da Bog odvrne stiske in preganjanje sv. cerkve.

Vojska med Turško in Grško je neizogibljiva kljubu dolgemu posredovanju. Obe vladi se oborožujeta dalje in dalje.

Na Rusko zdaj ves pol. svet gleda v upu in strahu. V upu, da bo še nadalje evropski mir, in kakor kažejo izjave cara Aleksandra III, hoče on v prijaznih razmerah živeti v dosedanjih zvezah. V strahu pa so nekteri diplomati, ker se bojé, da bi jo novi ruski car drugače zasaknil nego njegov oče. Velikih sprememb pa vendar ne bo delala ruska politika za zdaj na zunan, ker bo treba Rusiji dati na znotraj na veliko strani nov obraz. Zlasti hočejo prej zatreti nihiliste, kateri žugajo novemu caru.

Našlo se je zadnje dni v Petrogradu mnogo dinamita in v obče najnevarnišega streliva. Veliko nevarnih ljudij zapirajo. Kolikor se sliši, hočejo države osnovati skupen mednarodni zakon zoper nevarna društva.

Aleksander III. poslal je našemu cesarju telegram, v katerem upa, da bosti Rusija in Avstrija složno delovali v kulturnem napredku.

Srbska skupščina je sprejela 22. t. m. z 98 glasovi zoper 48 glasov železniško pogodbo. Dobro!

P. n. naročnikom!

S koncem tega meseca poteče prvo četrtletje. Gospode naročnike, ki niso še poslali naročnine, prosimo naj se podvižejo, da jim bo list redno dohajal.

Opravništvo „Soče“.

Domače stvari.

Vabilo. Čitalnična podružnica v Gorici v ljudno vabi vse p. n. društvenike podružnice in čitalnice k govoru „o narodnem gibanju goriških Slovencev“, — ki bode v nedeljo 27. marca ob 7. uri zvečer v čitalnični dvorani. Po predavanju bode v Fajferjevi gostilni domača zabava z narodnim petjem.

Dr. Tonkli je, kakor smo zadnjič poročali, obširno pojašnjeval v drž. zboru razmere goriškega mesta, o priliki, ko so ga bili za glavnega govornika stavili pri obravnavi hišnega davka. Tehtno je dokazoval, da Gorica bi morala všteti se med ona mesta, katerim se ne odbiva 15. ampak po 30 odst. za hišne poplave. Še enkrat kličemo: Ali mu bodo pa za to Italijani goriški hvaležni?

Goriško mestno starešinstvo je bilo poslalo posebno deputacijo k grofu F. Coroniniju s prošnjo, da bi zopet sprejel poslanstvo za goriško mesto. Deputaciji se je zahvalil za izraženo mu zaupanje, vendar katerega hoče tudi sprejeti poslanstvo.

Dež. šols. svet je starešinstvu goriškega mesta razodel, da nima ono oblast samo določevati naučnih primočkov za tukajšnjo višo realko; to oblast si prisvaja za prihodnje dež. šolski svet sam.

Vojaka, topničarja, je konj v ponedeljek v Gorici takó močno sunil v glavo, da je obležal takoj mrtav. Revež bi bil za 3 mesece že doslužil.

Rokodelsko podporno društvo — italijansko — se nahaja tudi v Gorici, in ima v svoji glavnici nad 9000 gold. Izdalo je lani v podporo nad 800 gold.

Matične knjige za l. 1880 so prišle. Kdor jih ni še dobil, naj pošlje po-nje k poverjeniku, prof. Andr. Marušič-u (Via Giardino št. 12, v II. nadstropji). Bukve so došle za vse društvenike, ki so poravnali letnino ali zastanke do l. 1880. Poštuna znaša 5 kraje.

Iz Komna nam poročajo: Dne 20. marca obiskal nas je visokorodni gospod grof Lanthieri ter povabil vse odslužene vojake k pogovoru glede ustanovitve veteranske podružnice za Komen in okolico. Za zdaj vpisalo se jih je 6, a v kratkem naraste številu gotovo do 30.

Semenj sv. Jožefa je reven, kakor so letos vsi semnji manj živahni kot druga leta. Revščina kaže se povsod, in tudi prihodnje leto bo le težavno boljše; to smemo že zdaj prerokovati, ker trta nam le malo upanja daje. Od lanskega leta zmrznene se z vozovi vozijo domu, kar jih je pa še živih ostalo, se pa vsled bolezní suše. Zato pa gg. udom cenilne komisije bi svetovali, da bi prišli uvrščevati kraške vinograde tudi o trgatvi v prve razrede; jaz menim, da so imeli pri cenitvi povečala na oči!

V Trstu je 22. letni Karol Sarinih, kovač, umoril svojo lastno mater. Zjutra, ko je 61 let stara ženica še spala, prerezal ji je zločinec vrat.

Tržaška slovanska čitalnica priredi dne 26. marca ob 8 1/2 na večer besedo s tem sporedom: 1. D. Jenko: Silni bogovi; zbor. 2. Proch: Planinski rog; za citre z lokom in za navadne citre priredil Blumlacher; 3. J. Stritar: Izgubljeni sin; deklamuje gđč. E. Hakel. 4. Verli: „Traviata“; piano, gosli, orgle; gđč. Schilbach, gg. Dragatin in Polič. 5. Stoos: Na straži; brenčeči zbor z bariton-solom. 6. Umlauf: „Spomin na Ems“; Solo na citre, g. Hofbauer. 7. A. Tovačovski: Bože živi; zbor.

Na Kranjskem pošljejo se zanaprej vsako leto 3 najboljši učenci obrtniške nadaljevalne šole v Ljubljani na državne stroške v drž. obrtniško šolo v Gradcu.

Dr. J. Bleiweis v zadnjih „Novicah“ kaže neoporečno, kakó so se slovenščini vrata odprla v sodnije 1862, — a zdaj, vsiklikne častitljivi naš vodja, a zdaj po preteku 19 let po tolikem napredku njenem in po tolikih enoglasnih zahtevah v slovenskih časnikih, javnih taborih, deželnih zborih, vladarjevih in ministerskih zagotovilih naj bi se jej v ustavni Avstriji anno 1881. zopet zaprla po odloku gosp. Waserja in Stremayerja?

Ajdovščina je tudi imenovala grofa Fr. Coroninija za častnega občana.

Kranjsko hranilnico je okradel njen blagajnik, v Ljubljani znani nemškutar Presnitz za okoli 30.000 gld. Ko so ga zaprli, je takoj obstal veliko tatvino, in je menda ves denar zaigral na dunajski borzi.

Vesteneckova aféra pred ljubljanskim delegirano sodnijo. V 11. št. „Soče“, ki je bila zasežena, brati je bilo to-le zanimivo poročilo iz Ljubljane: „Sodniška preiskava pokazala je o znanem Vesteneckovem škandalu, da so se c. kr. okrajnemu komisarju Dell-cotu res okna pobila na Vesteneckovo povelje, in da je bil Vesteneck prvi, ki je svoje pisane krčemske tovariše nagovoril, da naj Dell-cotu okna pobijejo. A sodniška preiskava zoper Vestenecka in tovariše se je „wegen Mangel an böser Absicht“ ustavila, in zdaj c. k. žandarmerijski vahtmajster litijski, ki je bil sam poleg pri tem okenskem pobijanju, toži litijskega župana in deželnega poslanca g. Koblerja zaradi žaljene časti. Obravnavanje o tej tožbi se bode vršilo v ponedeljek, 14. t. m. pred c. kr. deleg. sodnijo v Ljubljani ob poluštirih popoldne. Zatoženca bode zagovarjal dr. Moše.“

„Novice“ pa poročajo o obravnavi takó: „Pretekli ponedeljek 14. t. m. je bila v Ljubljani pred okrajno sodnijo razprava tožbe žandarskega „wachtmeistra“ K. Wagnerja zoper litijskega župana g. A. Koblarja. Wagner je namreč tožil gosp. župana za voljo razžaljenja časti, ker je ta v naznanilu deželni vladi navedel, da je bil med pobijalci oken v Litiji tudi žandarski „wachtmeister“ in celó — kakor ljudje pravijo — pijan. Tožnika je zastopal državni pravdnik g. Mühleisen, namestu g. Koblarja je prišel kot pooblaščenec gosp. notar Luka Svetec, zagovornik pa mu je bil gosp. dr. Moše. Oba ta dva sta ugovarjala temu, da bi smel g. Koblar tožen biti zavoljo tega, kar je storil kot župan, toraj v imenu srenjskega odbora, k čemer je bil po svoji županijski dolžnosti primoran, ker je bil ponočni škandal prevelik, županstvo pa ima skrbeti za javni red in mir; torej je treba, da se tožba uže iz tega vzroka zavrne. Če pa se vendar dalje obravnava, potem je tožnec pripravljen nastopiti pot dokazovanja resnice ali vsaj to, da je imel župan dosti vzroka za naznanilo, če bi prav po vsem ne bilo resnično. — Potem so se zaslišale štiri priče, ki so pod prisego potrdile deloma, da so v družbi, ki je okna pobijala,

po leg Vestenecka videle tudi žandarja Wagnerja, deloma pa, da je bil res pijan ali vsaj vinjen. — Državni pravdnik v imenu tožnika vendar le ostane pri tožbi, gosp. dr. Mošé pa pri svojih prvih predlogih, da gosp. Koblar ne sme tiran biti pred sodnjo za to, kar je storil litijski župan kot izvrševalni organ sklepa srenjskega odbora, kar je zavoljo velikanskega in pohujšljivega škandala moral storiti. Razen tega je pa po pričah dokazano, da je le preveč vzroka imel za to. Beseda gosp. zagovornika je bila krepka; ostro je bičal obnašanje litijske gospode, ravno tako gosp. Koblarja pooblaščenec gosp. notar Luka Svetec. — Načelnik mestne sodnije, svetnik gosp. Lodenigg, je kot varh pravice po vsem tem razsodil takó, da je gosp. Koblar nekriv, a „wachtmeister“ obsojen plačati stroške obravnave. Zoper to razsodbo se je državni pravdnik pritožil do deželne sodnije. — Pri obravnavi je bilo pričujočih mnogo poslušalcev, posebno iz jurističnih krogov.

Zares zanimiva je bila ta pravda. Čč. bralci si vtegnejo mnogokaj posneti iz te pravde, zlasti pa kak vtisek je naredila na kranjsko prebivalstvo. „Sl. N.“ in po njem „Tribüne“ sta prinesla obširni popis o tem litijskem škandalu, ki je bil „prvikrat pred sodnijo“. Pokazalo se je vse drugače, nego so hoteli po časnikih naznaniti svetu, češ, kakor da bi Vestenecka še zraven ne bilo. Zlasti je pomenljivo to-le poročilo „Sl. Nar.“: „Jožefa Lavrenčič, katero so vprašali v gostilni, ko je bil priča poleg, zakaj ni pri komisiji, ko je bila zaslišana, povedala, in imenovala vseh, ki so bili zraven pri oknopobijanju, rekla je: Vahtmajstra nisem hotela zato imenovati, da bi ga v nesrečo ne spravila, Vestenecka pa nisem imenovala zavoljo njegove visoke službe“.

Zur Frage über die Gleichberechtigung der Slovenen. (K prasanju o enakopravnosti Slovencev) von L. Pomladinovič. Untersteiermark 1881. Druck der Buchdruckerei „Politik“ in Prag. Ta knjižica, katero je slovenski pisatelj sam založil, obsega v leks. obliki na trdnem in lepem papirju in z razločnim, prijetnim tiskom 106 strani, in razpravlja, kakor je videti iz naslova, bolj Nemcem kot Slovincem, slovenske razmere v šoli in v uradu, da svet spozna, kakó je enakopravnost pri nas še samo na papirju.

Brošura obsega 7 naravno razredjenih poglavij: 1) plemo slovensko, 2) politično položje Slovencev, 3) jezik slovenski, 4) ljudska šola v Slovincih, 5) v kakem jeziku se podučuje v srednjih šolah in na učiteljskih pripravniščinah, 6) uradni jezik in 7) „liberalizem in klerikalizem“. Razprave Slovincem samim, kakor pisatelj sam pravi, pojasnjujejo in zbirajo samo to, kar se je že tisočkrat razgovarjalo po slovenskih listih; potrebne pa so, da se tujci, zlasti naši pol. nasprotniki v Nemcih podučijo o naših resničnih in kot takih še vedno žalostnih razmerah v šoli in v uradu, in slednjič o naših skromnih in zares le prepohlevnih terjatvah. Pisatelj je jezik je pravilen, krepak in se odlikuje vsled mirne objektivnosti. Primerno in dovolj bistro pobija sofizme in zvijače naših nasprotnikov zlasti s tem, da navaja o nas misli in sodbe nemških veljakov in zavrača takó Nemce z nemškim oržjem. Veseli nas, da je Nemcem tudi dovolj dokazal starost, veljavnost in vrednost slovenskega jezika, ki spada zaradi notranje moči med prve jezike, in mu je treba samo potrebnega razvoja v prvi vrsti iz samega sebe. Zlasti smo zadovoljni, ko v enem stavku graja tudi naše jezikoslovce, ki hočejo čez mero in nad potrebo sedanjodobnega razvoja mehčati naš razmerno itak mehki jezik.

Kjer povdarja pisatelj, da nadvladuje nemščina, je preziral Primorje, kjer imamo primorski Slovenci, zlasti v Gorici in v Trstu, uradni jezik skoro izključno italijanski. Ali tuj je tudi ta, in načelno za svoj namen se pisatelj torej ni pregrešil. V obče in posamno se stinjamo z namero in trditvami g. pisatelja. Tudi so njegove terjatve politično izražene, ker kar on zahteva, nam je najpotrebnejše in najmanj, kar nam je zdaj terjati.

Kar g. pis. nekoliko optimistno trdi, da se ne damo več iznenaroditi, ravno takó ne, kakor se je naš narod uspešno ustavljal in upiral potujčevanju v preteklosti, te ne dobro opte trditve in nade ne moremo tukaj spodbijati, ker je g. pis. le to naglašal, kar je obče slovensko menenje. Hčemo pa ta optimizem o priliki nekoliko racionalniše opravičiti in skrečiti na pravo mero. Naj še omenimo, da Bismarck ni reakcionaren, kakor g. pis. misli, zaradi antisemitskih simpatij, vsled katerih se na Nemškem, zlasti Pruskem, zdaj Judje uspešneje proganjajo; omejenost prostosti izvira na Nemškem iz drugih vzrokov, in bomo tudi mi prostejše dihal, ko naši nasprotniki z nemškimi dijaki vred ne bodo imeli več podpore v judovskih glasilih, zlasti dunajskih. To mimo gredé. Onim rojakom, ki hočejo skupno pred očmi imeti naše zahteve, gorko priporočamo imenovano knjižico, in želimo zlasti g. pisatelju, da bi se mu trud in stroški poplačali, kakor zares zasluži. F. Pk.

Listnica uredništva. Nekaj dopisov morali smo odločiti za prih.

Slavno županstvo bovske nam je poslalo s prošnjo, da naj objavimo **proti plačilu** sledeče naznailo:

Občinski svet bovški je v seji 19. t. m. enoglasno imenoval Ekscelecijo namestnika barona Pretisa za častnega tržana, enako Ekscelecijo grof F. Coronini-Cronberškega v Šempetru pri Gorici.

Javna zahvala.

Vsem onim čč. gospodom, ki so za me glasovali pri zadnji volitvi, se lepo zahvaljujem za izkazano mi zaupanje.

Ob enem naznanjam, da bi ne mogel več sprejeti tega častnega posla, ako bi me čč. gg. volilci hoteli zopet počastiti s svojimi glasovi.

V Ajdovščini, 20. marca 1881.
VENCEL JOCHMANN.

Dunajska borza.

	24. Marča
Enotni drž. dolg v bankovih	73 gl. 95 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75 „ 10 „
Zlata renta	92 „ 60 „
1860 drž. posojilo	129 „ 75 „
Akcije narodne banke	804 „ — „
Kreditne akcije	295 „ 40 „
London	117 „ 20 „
Srebro	— „ — „
Napol.	9 „ 27 „
C. kr. cekini	5 „ 50 „
Državne marke	57 „ 10 „

Na podlogi razsodbe v. c. k. dež. zdravniškega sveta od v. c. k. namestništva dovoljene

Marijaceljske kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne bolezni

posebno pa se sponaša pri netočnosti, želodečni slabosti, slabodišnem dihu, kedar človeka napenja, mu kislo podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodečnem kataru, zgagi ali rezalci, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti sline, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodca, želodečnem krču, pri zaprtem životu, prenasitenosti bodi z jedmi ali pijanci, pri glitah, vrančnih, jeternih ali hemoroidnih bolestitih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Gorico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironcoli v Gorici, blizu „treh kron“.

Centralna zaloga za razpošiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzengel des Carl Brady, Kremser, Maehren.

Francosko žganje s soljo

(Eau de vie de France) Franzbranntwein mit Salz
napravljen pod nadzorstvom po izvirnem predpisu
iznajdnika Viljema Lee-ja
G. CRISTOFOLLETTI.

To zdravilo, katero sem jaz napravil, pomaga brž, prej kot katero drugo, proti zunanemu in notranjemu vnetju, opeklina in speklina, proti novim napadom, nedeži, rakom, dvisti, natoku krvi v glavo, za obvarovanje zobov, proti otiski, dissenteriji, bolečinam, ne obrazu, v ušesih, v glavi, zlati žili, mrzlici, ozebkom, putiki, neprebavnosti, bolečinam na jetrih, na očeh, zastarelim ranam, vpičenju osnemu in mušičnemu, skrnjaku, kurdeju, žovam in omotici.

Veliko spričeval imamo, ki potrjujejo moč tega izvrstnega zdravila.

V 70. letu svoje starosti sem si popolnem ozdravil prste na rokah s francoskim žganjem in soljo.

G. Senitsky, c. k. finančni komisar I. r.
Z Vašim francoskim žganjem s soljo sem dosegel najboljše vspehe, za katere se Vam neskočno zahvaljujem.

Alojz Klobučar, župnik in dekan v pokoji.
Prodaja se v izvirnih boteljkah po 40 kr. samo pri G. Cristofolletti-ju, lekarju in c. k. dvornem priskrbniku v Gorici na Travniku 14.

Opomba. Knjižnico iznajdnika V. Lee-ja, kateri podučuje, kako se rabi izvrstni domači lek, dodajamo brezplačno.

V najem

se odda hiša št. 6 ulica „della Canonica“ pri sv. Roku, z dvoriščem in vrtom.

Več se izve v hiši šte. 8 ulica „della Canonica“.

Naznanilo.

Na željo vseh županij sežanskega političnega okraja bo občni zbor in pogovor zoper „reklame“ proti cenilnim komisijam dne 14. aprila t. l. ob 10. uri v Gorici v gostilni „pri treh kronah“. Vljudno vabimo tudi druge zastopnike županij iz družih okrajev goriških. — Pogovor bade: V kaki razmeri je goriški okraj v primeri z Istro in s Kranjsko, in kaki pripomočki bi bili nasvetovati in odločiti.

Županstvo Tomaj, 19. marca 1881.

ANTON ČERNE, župan.

MARIJA DOGAN

V LJUBLJANI

„Fournier tovarna“

priporoča lastne izdelke naj lepšega

„FOURNIER-A“.

Bergerjevo medicinsko

MILO IZ SMOLE (THEERSEIFE).

Priporočeno po medic. strokovnjakih, rabi se skoro v vseh evropskih državah s sijajnim uspehom proti vsakovrstni nečistosti na polti,

osebno proti kroničnim in luskinastim lišajem, hrastam, nalezljivim hrastam, proti rudečemu nosu, odzebljini, potenja nog, prhljaju na glavi in bradi. — Bergerjevo milo iz smole ima 400/0 smole iz lesa, in se bistveno razločuje od vseh drugih smol, ki se prodajajo. — Da se prekanjanju izogneš, zahtevaj dolečno Bergerjevo milo iz smole in glej na znani zavitek. — Kot neostro milo iz smole za odstranjenje nečistosti na polti, zoper hraste na polti in glavi otrok, kakor kot neprekosljivo kosmetsko milo za vmiivanje in kopanje za vsakdanje rabo rabi:

Bergerjevo glicerin. milo iz smole, ki ima 350/0 glicerine in je fino perfumano.

Cena za komad vsake vrste 35 kr. z brošuro vred.

Glavni razpošiljavec: lekarnar G. Hell v Opavu.
Glavna zaloga za Gorico pri gg. lekarnarji F. Cristofolletti (Zanetti) in A. Pontoni.

F. Wokulat

priporoča spominke na sv. obhajilo s slovenskim berilom, v finih barvah sto komadov za 4 gl. 50 kr., 1 komad 5 kr.

Kristalni prah za perilo

najboljši in cenejši pomoček

za

pranje živih ovac in ostrizene volne.

Edini izdelek s katerim se doseže bliscobna belina, volnatost in vlažnost volne in se s pranjem nič ne izgubi.

Naročila se izvršujejo po vrsti, kakor dobajajo; zato je dobro, da se vsak naroči o pravem času za svojo potrebo, ker se bliža čas, ko se naročila kopičijo.

Schutzmarke EDINI PRODAJALEC

G. Wettendorfer,
Wien, Hernals, Veronikagasse 32.